

Розділ III. Психологія–педагогіка

особистості, оскільки їх вплив опосередковується внутрішнім світом людини, а це означає, що засуджений має стати не тільки об'єктом, а й суб'єктом виховання.

Для організації процесу самовиховання неповнолітніх, широкого застосування міжнародного передового досвіду діяльності пенітенціарних установ вихователям потрібні знання про сутність, соціальну природу, мотиви й методи самовиховання, про шляхи спонукання та способи підготовки засуджених до занять, про методику організації керівництва цим процесом в умовах виховної колонії, про вікові особливості неповнолітніх засуджених та інші знання з психології і педагогіки.

За нашими даними (з розмов із колегами), процес самовиховання в багатьох виховних колоніях знаходиться в зародковому стані, а в деяких із них він не реалізовується взагалі. Такий стан речей робить неповноцінним, збитковим весь процес виправлення та перевиховання неповнолітніх.

Перекопати співробітників у необхідності популяризації самовиховання серед неповнолітніх засуджених, виробити відповідні рекомендації, створити ефективні умови для занять з самовиховання, узагальнювати та поширювати нагромаджений досвід роботи у виховних колоніях з цього питання – це завдання, яке потребує колективної творчої праці багатьох працівників пенітенціарної служби.

Список використаних джерел

1. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями : ООН; Правила, Міжнародний документ від 30 серп. 1955 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_212

2. Нежинский Н. П. А. С. Макаренко и педагогика школы / Нежинский Н. П. – К. : Рад. школа, 1976. – 264 с.

3. Караман О. Л. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах України : моногр. / Караман О. Л. – Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2012. – 448 с.

Скурта Роман Іванович,

старший викладач кафедри спеціальної підготовки Інституту кримінально-виконавчої служби

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З РУКОПАШНОГО БОЮ З КУРСАНТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Розглянуто методики проведення занять з рукопашного бою з курсантами ДПтС України.

Ключові слова: самозахист; тренування; оборона.

Рассмотрены методики проведения занятий по рукопашному бою с курсантами ГПС Украины.

Ключевые слова: самозащита; тренировки; оборона.

У сучасних умовах держава спрямовує свою діяльність на побудову громадянського суспільства, в якому людські цінності є найголовнішими, а їх охорона набуває першочергового значення. Правоохоронна структура будь-якої країни світу є державним озброєним органом виконавчої влади, одним з напрямів діяльності якого є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. У процесі реалізації покладених на цю структуру правоохоронних завдань особовий склад має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю у випадках і порядку, передбачених чинним законодавством.

Необхідність володіння прийомами рукопашного бою для працівників пенітенціарної служби зумовлена тим, що вони мають забезпечити виконання покладених на них завдань у будь-яких обставинах, навіть якщо доводиться вдаватися до силових методів затримання порушників чи злочинців, які не виконують законних вимог правоохоронців.

Для ефективного виконання цієї функції представникам Державної пенітенціарної служби (ДПтС) України, безумовно, необхідні тверді навички рукопашного бою. Але рукопашний бій правоохоронця повинен бути таким, щоб у процесі нейтралізації злочинця останній залишився живим, щоб потім передати його до рук правосуддя. У зв'язку з цим для працівників кримінально-виконавчої служби найбільш придатні прийоми, пов'язані з нейтралізацією, обеззброєнням злочинця, його затриманням, надяганням на нього наручників, обшуком, конвоюванням. Не менш важливим аспектом, з цього погляду, є, безумовно, збереження життя самих правоохоронців. У ДПтС України ці принципи набувають першочергового значення.

Як було з'ясовано на практиці, проблема полягає, як правило, не в технічному оснащенні працівників кримінально-виконавчої служби, а недостатньому тренуванні з використанням штатних засобів. Регулярні тренування дають змогу засвоїти техніку дій протягом певного часу залежно від особистих можливостей працівника, який навчається. Кожний керівник має знати, що вартість спорядження включає не лише його ціну, а й час на його освоєння.

Будь-яка рухлива діяльність потребує часу на її вивчення та доведення до автоматизму. Вона повинна стати так званою підсвідомою навичкою. Саме це і є метою занять, оскільки немає нічого більш швидкого і простішого, як виконання певної дії, не думаючи про неї.

І навпаки, помилкова підсвідома реакція на вияв загрози, як правило, ставить працівника кримінально-виконавчої служби у більшу небезпеку. Надмірна довіра, обмежені технічні знання, вагання перед лицем агресії є потенційно смертельними.

Як під час несення служби, так і безпосередньо в процесі затримання працівник кримінально-виконавчої служби може потрапити під вплив

Розділ III. Психологія–педагогіка

правопорушника з непередбачуваною поведінкою, у незвичній ситуації в чисельній меншості, а інколи може бути менш озброєним або виснаженим боротьбою з правопорушником з кращою фізичною формою.

Проводячи заняття з рукопашного бою, викладачі навчальних закладів ДПтС України повинні враховувати, що школа нейтралізації правопорушника без зброї включає навчання різних прийомів у рамках загального підходу, спрямованого на аналіз ситуації й тактику дій. До неї входить тактичне оцінювання ситуації, вибір можливого укриття, розуміння ознак небезпеки, оцінювання дій оточення. Тому, разом із відпрацюванням технічних прийомів і базових рухів, треба проводити практичне тренування зі засвоєнням основ вибору тактичної позиції та положення тіла.

Оборонна позиція забезпечує захист від небезпеки травмування та ефективність застосування зброї, спеціальних засобів у разі потреби. Кожний рух має бути природним. Завдання полягає в тому, щоб досягти автоматизму дій після миттєвого аналізу загрози та свідомого вибору відповідного засобу чи прийому.

Розробляючи методики викладання рукопашного бою з курсантами навчальних закладів ДПтС України, викладачам необхідно передбачити, що працівники кримінально-виконавчої служби несуть службу у приміщеннях (обмеженому просторі), що впливає на амплітуду виконання прийомів, а виконання деяких з них унеможлиблює.

Заслуговує уваги проблема навчання курсантів прийомів обеззброєння правопорушника озброєного пістолетом. Цей розділ прийомів взагалі відсутній у переліку прийомів, що визначений наказом ДПтС України “Про затвердження Положення про організацію професійної підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України” від 23 вересня 2008 року № 248. Суворі реалії сьогодення показують, що правопорушник може бути озброєний не тільки холодною зброєю або підручними засобами, а й вогнепальною зброєю.

Існує хибна думка про те, що працівникам кримінально-виконавчої служби не потрібно вивчати прийоми володіння холодною зброєю. Але ніхто не усуває можливості потрапляння співробітника ДПтС України, у ситуацію коли треба буде протидіяти правопорушнику або кільком правопорушникам озброєним холодною зброєю, а застосування вогнепальної зброї є неможливим. Проте відпрацювання прийомів володіння холодною зброєю потребують якісного екіпірування.

Ще однією особливістю методики проведення занять з рукопашного бою є відпрацювання прийомів в особливих умовах: у засобах захисту (у разі застосування сльозоточивого газу), у темряві (темна пора доби, у приміщенні з вимкненим освітленням), однією рукою (у разі поранення), після значного фізичного навантаження (після переслідування правопорушника бігом з подоланням перешкод).

На заняттях з рукопашного бою прийоми нападу і самозахисту як із зброєю, так і без неї виконуються в різних ситуаціях, які постійно змінюються,

на тлі значних фізичних навантажень і психічних напружень. У зв'язку з цим активна рухова діяльність у процесі навчання пов'язана з можливістю отримання курсантами важких тілесних, психічних і функціональних ушкоджень, що потребує постійної уваги керівників занять до питання профілактики травматичних ушкоджень.

Особиста безпека та безпека товаришів по службі – це головна мета для того, щоб повернутися після служби додому живим та неушкодженим. Для досягнення цієї мети слід тренуватися, перемагати в збройних сутичках, застосовуючи ту техніку, яка є дієвою, а не ту, що вважається популярною чи відомою.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про організацію професійної підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України : Наказ Державної пенітенціарної служби України від 23 верес. 2008 року № 248.

2. Ануфрієв М. І. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. /Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. – К. : НАВС, 2003. – 338 с.

3. Техніка фізичного впливу на правопорушника в Національній жандармерії Франції : посіб. / за заг. ред. Б. І. Пилипіва. – К. : ГУВВ МВС України, 2007. – 50 с.